

בסיס ווקר

עלון יחידת המחקר

טל. 03-6902321 פקס. 03-6901207 ; hila_ack@smkb.ac.il ; www.smkb.ac.il/research

שנה"ל תשס"ז, ינואר-פברואר 2007 – גיליון 9

חברי סגל יקרים,

עם הפיכתן של המכללות להכשרת מורים למכללות אקדמיות, אי שם בשלהי סוף השמונים, עלה גם הצורך במחקר. בעבר הרחוק היו אלה בעיקר יחידות המחקר במכללות שביצעו ועסקו במחקר. כיום, רבים מחברי הסגל האקדמי חוקרים בנושאים ובתחומים שונים ובשיטות מחקר מגוונות. חשוב – לכם ולמכללה – להציג ולפרסם את פרי עמלכם בפני הקהילה המדעית ובפני עמיתים במכללות אחרות. בסוף שנת הלימודים תצא חוברת ובה רשימת המחקרים שנערכו על ידי חברי הסגל (ראו פרסום ב"הודעות חשובות"). ההכרה בחשיבות המחקר במכללות באה גם מכיוונה של הקהילה המדעית: בימים אלו נפתח בפני סגל המכללות ערוץ שהיה חסום בפניהם עד כה – לפנות בהגשת הצעות לקרן הלאומית למדע, זכות שהייתה שמורה לאוניברסיטאות בלבד (ראו ב"קול קורא למחקר"). אנו מקווים לקבל מכם אינפורמציה באשר למחקרים שביצעתם ומקווים שתמשיכו בעשייתכם המחקרית.

שלכם,

צוות יחידת המחקר

- * מאמר בספר
- * מאמר בכתב-עת לא שפיט
- * דוח מחקר לשיפוט חיצוני
- * דוח מחקר פנימי
- * הצגה בכינוסים מדעיים

את כל הפריטים (כולל ההרצאות בכנסים) יש לרשום כפריטים ביבליוגרפיים על-פי כלי ה-APA. לקבלת הנחיות מפורטות ניתן להיעזר באתר הספרייה:
info.smkb.ac.il/home/home.exe/2217/5257
שימו לב, פריטים שהוצגו/נכתבו בעברית יש לכתוב בשפה העברית.
מיילים יש לשלח ליחידת המחקר בכתובת:
hila_ack@smkb.ac.il
תודה רבה מראש על שיתוף הפעולה.

הודעות חשובות

חוברת פרסומים של סגל ההוראה

בסוף שנת הלימודים הנוכחית תצא לאור חוברת מהודרת עם תפוצה רחבה מאוד (כולל מחוץ למכללה) הכוללת את רשימת המחקרים/פרסומים/הצגות בכנסים של חברי הסגל במכללה שיצאו לאור/הוצגו בשנים 2005-2006. חוברת זו מהווה במה לעבודה המחקרית שנעשית על-ידי חברי הסגל של המכללה. לצורך ארגון החוברת, אנו מבקשים מכם לשלוח אלינו בהקדם את רשימת הפרסומים שלכם שפורסמו בשנים 2005-2006 בלבד. אנו מבקשים שהרשימה תאורגן על-פי הקטגוריות הבאות:

- * ספר מדעי מקצועי
- * מאמר בכתב עת מדעי שפיט

הגשת בקשות מחקר לקרן הלאומית למדע

לידיעתכם, סגל המכללות להכשרת מורים, רשאי אף הוא להגיש בקשות מחקר לקרן הלאומית למדע. בקשות אלו, ככלל הבקשות ייבחנו לפי עקרונות הקרן המקובלים, דהיינו, על בסיס של תחרות ומצוינות. עיקר פעילותה ותקציבה של הקרן מוקדש לערוץ המענקים האישיים בכל תחומי המחקר: מדעים מדויקים וטכנולוגיה, מדעי החיים והרפואה ומדעי הרוח והחברה. המענקים ניתנים לחוקר בודד או, לכל היותר, לקבוצה של עד שני חוקרים ראשיים ושני חוקרים משניים. לתקופה של שנה עד ארבע שנים. לפרטים נוספים: www.isf.org.il

קול קורא למחקר

כתב עת חדש: "הד החינוך אל המאה ה-21"

בימים אלה מוקם כתב עת חדש בחינוך מטעם הסתדרות המורים בשם "הד החינוך אל המאה ה-21". כתב העת יהיה בעל אופי מגזיני רציני וישמש במה מרכזית לשיח החינוכי בארץ. כל גיליון יוקדש לנושא מרכזי מסוים. הגיליון הראשון יוקדש למעמד המורה וההוראה, הגיליון השני למטרות החינוך והגיליונות הבאים למוח וחינוך, גלובליזציה וחינוך, רב-תרבותיות, חשיבה, הנעה, למידה, הוראה ועוד. היקף המאמר בכתב העת הוא 1500 מילים. על המאמר לעמוד באמות המידה של המערכת. לפרטים נוספים, אנא פנו למקים כתב העת ד"ר יורם הרפ: 050-2042716; yorhar@netvision.net.il

קול קורא במכון מופ"ת

פורסם קול קורא להגשת הצעות למכון מופ"ת לביצוע מחקר שנתי בתמיכה האגף להכשרת עובדי הוראה. המועד השני והאחרון להגשה הוא: 1 בפברואר, 2007.

לקבלת מידע נוסף ניתן לפנות לגב' תמרה שלום, ברשות המחקר הבין-מכללתית במופ"ת (טלפון 03-6901429) או באתר האינטרנט של מופ"ת: www.mofet.macam.ac.il.
שימו לב! נשמח לתת ייעוץ בכתיבת הצעת מחקר.

כנסים, ימי עיון והשתלמויות במחקר

הכנס השנתי של AERA (American Educational Research Association)

הכנס השנתי של AERA יתקיים השנה בשיקגו, ארה"ב, בין התאריכים 9.4.07 – 13.4.07. נושא הכנס השנה הוא: The world of Educational Quality. פרטים נוספים באתר: aera.net.

יום עיון: מחקר עצמי (Self Study) בהכשרת מורים

יום העיון יתקיים במכון מופ"ת ביום ראשון, 18.3.07. בהכשרת מורים מאופיין המחקר העצמי בבחינה של תפקיד העצמי והעשייה המקצועית, ויש לו שתי מטרות עיקריות: פיתוח אישי-מקצועי לשיפור הפרקטיקה הפדגוגית וקידום הידע על הכשרת מורים. ליום העיון זה הוזמנו שני חוקרים מחו"ל, המובילים בתחום המחקר העצמי בעולם: Prof. John Loughran ו- Prof. Tom Russell. במהלך יום העיון יידונו דגמים שונים של מחקר עצמי ויוצגו דוגמאות לסוגיות בהכשרת מורים הנחקרות באמצעות מתודה זו.
פרטים נוספים: www.mofet.macam.ac.il/iun/self-study

מפגש בנושא "מחקר ואתיקה בעולם הבלוגים"

המפגש יתקיים במכון מופ"ת ביום חמישי, 18.1.07. הבלוגים, "יומני הרשת", היו לאחת התופעות המרתקות בקרב המשתמשים באינטרנט ומספרם גדל מידי יום ביומו. המפגש יתמקד בתופעה ובבעיות האתיות והמחקריות העולות בעקבותיה. במפגש ירצו וייתדיינו: שרית פרקול, ד"ר שרה שמעוני ואבינועם בן זאב. ניתן להשתתף במפגש זה גם באופן מקוון.
פרטים נוספים: www.mofet.macam.ac.il/mifgashim/blog-tochnit.htm

חדש על המדף

ספר את חייר

בר-און, ד. (2006). *ספר את חייר*. באר-שבע: אוניברסיטת בן-גוריון.

הספר מתאר את המתודה שפיתח דן בר-און: שימוש בסיפורי חיים כמתודה איכותנית למחקר ביוגרפי וככלי לקיומו של דיאלוג בין אנשים משני צידי המתרחס במצבי קונפליקט מתמשך. המחבר סוקר בספר את עבודותיו המוקדמות בקיבוץ, את עבודתו עם ניצולי שואה, עם צאצאיהם של מחוללי שואה נאציים ואת עבודותיו הרבות עם ישראלים ופלסטיניים מישראל ומהרשות הפלסטינית. דרך העבודות המתוארות בספר דן המחבר במשמעויות האפשריות של מחקרים אלה: פיתוח תיאוריה והתערבויות במצבי סכסוך מתמשכים, התמודדות עם מורכבות עבודתו של החוקר-המתערב, הקשר בין עבודה פסיכולוגית ופוליטיקה, השילוב של מעורבות רגשית וניתוח רציונאלי ועוד.

איך להעריך מה? על תפקידי ההערכה בהכשרת מורים

פרנקל, פ., סמית, ק., דרורי, א., מירב, נ., שמעוני, ש., ושנקמן, א. (2006). *איך להעריך מה? על תפקידי ההערכה בהכשרת מורים*. תל-אביב: מכון מופ"ת.

הספר עוסק בהערכה בהכשרת מורים. הספר מציג מיפוי של סוגיות בתחומי ההערכה בהכשרת מורים. בספר מובאות דוגמאות, מוצבות שאלות ומזוהות דילמות הדורשות מענה ומעוררות מחשבה בתחום ההערכה בהכשרת מורים. מטרת הספר הינה לקדם את תחום ההערכה בהכשרת מורים מהיבטים תיאורטיים ופרקטיים, תוך הצגת תפיסות שונות של הערכה, תיאור של מה שנעשה בתחום ההערכה בהכשרת המורים והצעת אפשרויות לשיפור מעמד ההכשרה בהליך הכשרת המורים.

על הפרדיגמה האיכותנית (לא סופרים מילים...)

בעולם המחקר קיימות שתי פרדיגמות מרכזיות: הפרדיגמה הכמותית (בה עסקנו בעלון הקודם) והפרדיגמה האיכותנית (qualitative research).

הפרדיגמה האיכותנית (המכונה לעיתים "איכותית" בעקבות תרגום ישיר מאנגלית), מתווה לחוקרה שיטת מחקר המבוססת על **תיאורים נרטיביים** (narratives) **תלויי הקשר** (context dependent). הרעיון המרכזי בתפיסה האיכותנית הוא שהחוויה האנושית ניתנת להבנה רק מתוך תפיסת העולם, המחשבה, הסיפור (הנרטיב) והמשמעות הקיימים אצל הפרט/הקבוצה/התרבות (תלוי ביחידת הניתוח).

המחקר האיכותני נסמך על פרספקטיבה מושגית ושאלות כלליות המנחות את המחקר ועל "תיאוריה מעוגנת בשדה" (grounded theory). קרי, איסוף נתונים עם רקע כללי בלבד, תוך הבניה מתמדת ועיצוב-מחדש של טענות על קשרים בין תופעות כפי שהללו מתגלות במחקר. מדובר בבנייה של תיאוריה הנסמכת על קרקע המציאות המתגלה (ולעתים משתנה ללא הרף) במהלך המחקר. למציאות זו נותן החוקר פרשנות משלו הנבנית תוך כדי המחקר (פרדיגמה פרשנית-הבנייתית).

הכלי המרכזי בפרדיגמה האיכותנית, הוא החוקר עצמו. הוא מתרשם ממושא המחקר, מפנים את רשמיו ויוצק לתוך דיווחיו את השפעת הימצאותו זמן ממושך עם הנחקרים בסביבתם הטבעית. החוקר עשוי לבצע את מחקרו בעזרת כלי מחקר שונים (תצפיות, ראיונות, מסמכים וכו') כשהחלטה היכן להרחיב והיכן לצמצם מושפעת מן האינטראקציה שבין החוקר לנחקרים. הוא צריך להגמיש את עצמו כדי לזכות בשיתוף פעולה; הוא איננו שואף לאובייקטיביות, אלא חייב לציין בדוח המחקר "מנין הוא בא ולאן הלך", כלומר איזה מטען אישי הביא עמו וכיצד הדבר עשוי להשפיע על מושא מחקרו ועל הפרשנות שהוא נותן לממצאיו. יחד עם זאת, החוקר מעוניין בנקודת מבטם של הנחקרים (emic). חקירה אמית מבטאת את התפיסה הפנימית, הסובייקטיבית, תלוית-התרבות של הנחקרים בנוגע לתופעות הנחקרות.

המחקר האיכותני כולל בתוכו מספר זרמים מתודולוגיים כגון: אתנוגרפיה, חקר מקרה וסיפורי חיים.

שווה גלישה

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

אתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מפרסם נתונים ומחקרים בתחומים שונים: חברה, תעסוקה כלכלה ועוד. ב- 11.12.06 התקיים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה יום עיון בנושאי

חינוך, ובין השאר הוצגו מודלים הנוגעים לביקוש והיצע של מורים במערכת החינוך. לעיונכם, באתר ה"למ"ס מפורסמות המצגות שהוצגו בכנס. www.cbs.gov.il

בחיוך

מעולמו של סטטיסטיקאי:

לסטטיסטיקאי בכיר נודע שאחד מחבריו טבל את רגלו האחת במים קפואים, ואת רגלו השנייה במים רותחים. חשב הסטטיסטיקאי וניתח את המצב, עד שקבע: בממוצע חברי מרגיש טוב. (מתוך הרצאתו של ד"ר עוז אלמוג, צהרי דיון, 5.12.06)

נשמח לקבל תגובות, רעיונות והצעות

אתר היחידה: www.smkb.ac.il/research; דוא"ל: hila_ack@smkb.ac.il
טלפונים: 03-6902395 (סמדר דוניצה-שמידט), 03-6902321 (הילה אקרמן-אשר),
03-6901274 (אניה גליקמן, אביבה מזור, רותי זוזובסקי וטל שמר-אלקיים),
03-6902320 (אירית לוי-פלדמן ורית ארביב-אלישיב),
03-6901232 (גל הרפז-גורודיסקי).

היחידה למחקר ולהערכה

**מכללת סמינר הקיבוצים
דרך נמיר 149 תל-אביב
03-6902321**